

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Energi- og miljøkomiteen
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/1911-

30. oktober 2023

Representantforslag 19 S (2023-2024) om mer ambisiøs havvindpolitikk

Jeg viser til brev fra Stortinget av 18. oktober 2023 vedlagt representantsforslag 19 S (2023-2024) fra stortingsrepresentantene Bård Ludvig Thorheim, Mathilde Tybring-Gjedde, Ove Trellevik, Liv Kari Eskeland, Aleksander Stokkebø, Erlend Svardal Bøe og Nikolai Astrup. Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen effektivisere konsesjonsprosessen for havvind, blant annet ved å vurdere om konsesjonssøknad og detaljert plan kan behandles parallelt, og ved å sette frister for saksbehandlingen i departementet.*

Jeg er enig med representantene i at man bør legge til rette for en rask og effektiv utbygging av havvind i Norge. Regjeringen vil at Norge skal bli en ledende nasjon innenfor havvind, med en industri som utvikler og bygger vindkraftløsninger i toppklasse. Ambisjonen er å tildele områder for 30 GW havvindproduksjon innen 2040. Jeg vil bidra med effektive prosesser der hvor jeg kan påvirke tidsbruken. Vi har tatt flere grep for å legge til rette for mer effektive prosesser.

Olje- og energidepartementet (OED) arbeider allerede med å effektivisere konsesjonsprosessen for å korte ned tiden frem mot bygging av havvind og vurderer blant annet ulike alternativer for mulig samlet behandling av konsesjonsvedtak og detaljplan. I lys av regjeringens ambisjoner har OED bedt Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Reguleringsmyndigheten for energi (RME) om bistand til vurderinger knyttet til forvaltnings- og konsesjonsregimet for fornybar energiproduksjon til havs. NVE og RME er blant annet bedt om å belyse innhold og innretning av konsesjonsprosessen og oppgavefordelingen

mellom OED, NVE og RME i forvaltningsregimet. Departementet vil følge opp dette arbeidet så snart som mulig.

I konkurransen om Sørliche Nordsjø II er det samtidig stilt flere krav for å sørge for at bare aktører med evne og vilje til å gjennomføre prosjektet på en effektiv måte, får delta. Prosjektplan er inkludert som et eget underkriterium hvor det kommer fram at søkeren må ha en god forståelse av hva som kreves for at prosjektet kan gjennomføres innen prosjektets rammer av tid, kostnad, ressursbehov og kvalitet. Differansekontrakten vil også inneholde flere krav til aktørene for å sikre nødvendig fremdrift i prosjektet.

Behandlingen av konsesjonssøknader kan være tidkrevende. En effektiv, men grundig behandling er viktig for legitimiteten til energimyndighetene og tillit til at avveiningen mellom ulike hensyn, herunder for eksempel miljø og sameksistens med andre næringer, som staten foretar i saksbehandlingen har vært gjenstand for grundig vurdering.

Saksbehandlingstiden vil variere med størrelsen og kompleksiteten av saken, og antallet saker til behandling hos energimyndighetene. Det er ikke gjennomført konsesjonsbehandling for produksjonsanlegg til havs ennå, og det er dermed vanskelig å angi konkret behandlingstid for disse.

Regjeringen har i de to siste budsjettene lagt opp til en historisk satsing som styrker energimyndighetene. Satsingen bidrar til å øke tempoet i utviklingen av havvind ved å bl.a. øke saksbehandlingskapasiteten i NVE, RME og OED og bidra til gjennomføring av strategisk konsekvensutredning for nye områder for havvind på norsk kontinentalsokkel.

Samlet sett mener jeg at disse grepene bidrar til å legge til rette for en raskere realisering av prosjektene, samtidig som vi sikrer en grundig behandling av hvert enkelt prosjekt.

På denne bakgrunn anbefaler jeg at Stortinget ikke vedtar forslaget om å sette frister for saksbehandlingen i departementet.

2. Stortinget ber regjeringen legge opp til en forutsigbar tildeling av nytt areal for havvind på minst 3 GW årlig fra 2025.

Tilgang til nytt areal og forutsigbare rammebetingelser er viktige forutsetninger for etablering av en havvindnæring i Norge. I april i år presenterte NVE 20 nye mulige områder for havvindproduksjon på norsk kontinentalsokkel. Olje- og energidepartementet inkluderer alle 20 områdene i det videre arbeidet. Departementet har gitt NVE i oppdrag å starte strategiske konsekvensutredninger av tre områder som kan være aktuelle for åpning og utlysning i neste tildelingsrunde, som er planlagt i 2025. NVE har også fått i oppdrag å starte strategiske konsekvensutredninger av de andre områdene som er aktuelle for utlysning fremover mot 2040. Denne utredningen skal være ferdig sommeren 2025.

Regjeringen planlegger deretter for jevnlige tildelingsrunder frem mot 2040. Etter den første tildelingsrunden vil det i tråd med Stortingets vedtak 706 (2021-2022) bli gjennomført en evaluering av prosessen med sikte på å identifisere læringspunkt og eventuelt gjøre justeringer. Det er viktig at utviklingen av havvind skjer gjennom god sameksistens med andre næringer og ved at det blir tatt hensyn til miljø og natur. Dette blir vurdert ved flere ulike punkter i prosjektutviklingen. Før et område blir åpnet blir det gjennomført en strategisk konsekvensutredning, der det blant annet blir gjort utredninger for biologisk mangfold på havbunnen, sjøpattedyr og sjøfugl.

Beslutninger om å åpne areal for utlysning må bero på grundige undersøkelser og et godt kunnskapsgrunnlag. De strategiske konsekvensutredningene er et avgjørende skritt i prosessen. Tilgang på areal bør også balanseres med kapasitetsutviklingen i leverandørkjedene og i strømmettet. Det tar tid å bygge opp kapasitet i konstruksjons-, sammenstillings- og installasjonsleddene. Areal bør tildeles aktører som har evne til å gjennomføre prosjektene innenfor fornuftige rammer av tid og kostnad. Det fordrer at tilstrekkelig kapasitet i leverandørkjedene er på plass og at det er kapasitet og mulige tilknytningspunkter i strømmettet. Hvis tilgjengelig areal blir tildelt for fort kan en havne i en situasjon med stillstand der aktørene ikke har mulighet til å føre prosjektene videre.

På denne bakgrunn anbefaler jeg at Stortinget ikke vedtar forslaget

3. Stortinget ber regjeringen gi NVE i oppdrag å inkludere flere områder for konsekvensutredning med mulig utlysning i 2025, hvorav minst ett av feltene ligger nord for Stad.

Jeg ønsker å lyse ut et prosjektområde for havvind i Nord-Norge så raskt som mulig. NVE leverte i april 2023, sammen med en direktoratsgruppe, et forslag til 20 områder som kan egne seg for havvind. Departementet inkluderer alle 20 områdene i det videre arbeidet og har bedt NVE om å gjennomføre en strategisk konsekvensutredning av Vestavind B, Vestavind F og Sørvest F med sikte på utlysning i 2025. Det gjennomføres også strategisk konsekvensutredning av de øvrige 17 områdene med sikte på eventuell åpning og tildeling i senere tildelingsrunder.

Til utlysningsrunden i 2025 anbefalte direktoratsgruppen at bare områdene Sørvest F og Vestavind F vurderes. Bakgrunnen er at områdene er utvidelser av de allerede åpnede områdene Sørlige Nordsjø II og Utsira Nord. Det må gjennomføres en ny strategisk konsekvensutredning for å vurdere virkningene av kapasitetsutvidelsene ettersom den foreslåtte utvidelsen endrer forutsetningene i den strategiske konsekvensutredningen fra 2012 som åpningene av disse områdene var basert på. Men fordi områdene overlapper med arealer som allerede er åpnet og som det er innhentet mye kunnskap om, mener direktoratsgruppen at utredningen kan gjennomføres i tide til utlysning i 2025.

Stortinget har i vedtak 703 (2021-2022) bedt om at regjeringen sørger for at neste tildeling av havvindareal skjer senest i 2025 og blir en større utlysning. Olje- og energidepartementet har i tillegg bedt NVE om å inkludere Vestavind B i arbeidet fram mot utlysning i 2025.

NVE og resten av direktoratsgruppen fraråder at Nordavind- og Nordvestområdene inngår i arbeidet fram mot utlysning for 2025. Jeg deler denne vurderingen. Dette skyldes flere forhold. Områdene er mindre modne, det er kjente interessekonflikter og det er behov for mer kunnskap. For flere av områdene har det gjennom høring av program for strategisk konsekvensutredning kommet innspill om at områdene ikke bør inkluderes i det videre arbeidet av hensyn til sameksistens. NVE anbefaler derfor at disse områdene inngår i en totrinnsprosess hvor det først gjennomføres en strategisk konsekvensutredning der man innhenter fagkunnskap, systematiserer eksisterende data som har relevans for havvind, rangerer mellom områdene og belyser hva som må utredes, før en eventuell åpning. Jeg mener dette er viktig for legitimiteten til havvind at vi legger opp til gode prosesser.

For å nå utlysning i 2025 må strategisk konsekvensutredning og prosess for åpning gjennomføres i parallell. Utlysning krever også at en har ferdige prosjektområder med foreslåtte tilknytningsløsninger. Det innebærer at tilleggsutredninger som ellers ville blitt utført i åpningsprosessen, etter at strategisk konsekvensutredning er gjennomført, må gjøres nå. Dersom flere områder skal inkluderes i arbeidet frem mot 2025 må det utarbeides nytt utredningsprogram for den strategiske konsekvensutredningen. For å holde fremdriftsplanen frem mot 2025 har NVE allerede påbegynt anbudsprosessen for den strategiske konsekvensutredningen, og dette vil i så fall kunne måtte gjennomføres på nytt. Videre vil omfanget av fagrapporter øke og bearbeidelse av disse i etterkant vil ta lenger tid. I sum øker derfor sannsynligheten for at utlysningen ikke kan gjennomføres i 2025 slik Stortinget har forutsatt.

I forslag til statsbudsjett for 2024 foreslår regjeringen at det bevilges midler til å gjennomføre feltundersøkelser i områdene som er aktuelle for havvindutlysning i 2025. Dette er en del av åpningsprosessen og en helhetlig plan for naturkartlegging. Dette er ikke undersøkelser som er påkrevd for utlysning, men vil bidra til økt kunnskap om områdene og gi kunnskap om effekten av havvind. Undersøkelsene vil dekke naturmangfold over vann, på sjøbunnen og i havkolonnen. Det er usikkert om det vil være kapasitet blant leverandørene til å gjennomføre tilsvarende undersøkelser i flere områder i 2024. Dersom det er kapasitet, og undersøkelser skal gjennomføres, så vil budsjettbehovet øke. Dersom man gjør undersøkelser i hele det identifiserte området vil det sannsynligvis bli gjort undersøkelser i områder det ikke er aktuelt å lyse ut. Som en del av strategisk konsekvensutredning vil de identifiserte områdene reduseres i omfang basert på kunnskapen som hentes inn.

På denne bakgrunn anbefaler jeg at Stortinget ikke vedtar forslaget

Dersom Stortinget likevel vedtar forslaget vil det føre til et økt budsjettbehov til NVE, gjennomføring av strategiske konsekvensutredninger og eventuelle feltundersøkelser. Økt

budsjettbehov vil avhenge av hvilke, hvor mange og hvor stor del av områdene som inkluderes i det videre arbeidet og det eventuelt skal gjøres undersøkelser i.

4. *Stortinget ber regjeringen inkludere Nordvest A for konsekvensutredning med mulig utlysning i 2025.*

Olje- og energidepartementet viser til vurdering av forslag til vedtak 3.

Når det gjelder Nordvest A spesielt, så vurderer NVE at det er kjente utfordringer med nettilknytning, og at det vil være et omfattende behov for utredninger for å avdekke mulighet og hva som skal til for at vindkraft fra dette området kan knyttes til nettet. NVE har på nåværende tidspunkt ikke nok kunnskap til å si noe om hvilket eller hvilke deler av Nordvest-områdene som kan eller bør åpnes for havvind.

Jeg deler denne vurderingen fra NVE og anbefaler at Stortinget ikke vedtar forslaget.

5. *Stortinget ber regjeringen lage en helhetlig plan for hvordan et fremtidig strømnnett til havs bør utvikles. Planen må se fremtidig havvindutbygging, forventet fremtidig kraftbehov, Statnetts nettutviklingsplan på land og elektrifisering av store punktutslipp i sammenheng.*

Regjeringen arbeider med fremtidig havvindutbygging langs flere parallelle spor.

De strategiske konsekvensutredningene NVE har fått i oppdrag å utføre skal blant annet inkludere miljø- og samfunnsmessige forhold, virkninger for andre næringsinteresser, identifisere de mest sentrale potensielle konfliktene knyttet til de aktuelle områdene og belyse konsekvensene av vindkraftutbygginger i de identifiserte områdene. Utredningene skal vurdere om områdene egner seg for etablering av havvind med hensyn til utsiktene til lønnsom utbygging, vurderinger av nettkapasitet og behov for eventuelle tiltak i nettet på land. Det skal vurderes konsekvenser for kraftsystemet som følge av etablering av havvind i de ulike områdene, og hvilken rekkefølge åpning og tildeling av identifiserte områder bør skje ut fra et kraftsystemperspektiv. Vurderingene skal legge vekt på ivaretagelse av forsyningssikkerhet på kort og lang sikt og mulige utviklinger i kraftsystemet i Norge, Norden og Europa, herunder behovet for nettførsterkninger. Potensialet for samordnet nettilknytning med annen næring til havs skal vurderes.

Videre deltar Norge i samarbeidet North Seas Energy Cooperation (NSEC) som fokuserer på en helhetlig utvikling av havvind i Nordsjøen. Flere av våre naboland rundt Nordsjøen har allerede bygget ut havvind, og har store ambisjoner for fremtidig utbygging. Nettutbygging er en naturlig del av dette samarbeidet.

På denne bakgrunn anbefaler jeg at Stortinget ikke vedtar forslaget.

6. *Stortinget ber regjeringen sørge for at Statnett har et tydelig oppdrag om å utarbeide en helhetlig plan for utbygging av et nordsjønett for havvind, herunder mandat til å jobbe med andre land i Nordsjøregionen for å se fremtidig havvindutbygging og nettutvikling i sammenheng.*

Regjeringen vil legge til rette for en storstilt havvindutbygging som åpner for bruk av ulike nettløsninger. Det norske kraftnettet vil ikke kunne håndtere en så stor mengde kraft som ambisjonen på 30 GW havvindproduksjon utgjør. For å kunne innfri ambisjonen er det derfor en forutsetning at betydelige deler av den produserte kraften vil gå til andre land.

Departementet vil forskriftsfeste Statnetts rolle som systemansvarlig til havs. Regjeringen har besluttet å gi Statnett ansvaret for å planlegge nettet til havs, i tråd med retningslinjer gitt av departementet basert på innspill og dialog med havvindaktørene.

Lange ledetider for utvikling av nett gjør at det er behov for å starte planlegging av nettløsninger tidlig, spesielt for hybride løsninger. I brev av 30. juni 2023 ba derfor departementet Statnett om å starte utredning av eventuelle hybride nettløsninger fra produksjon i Sørvest F, som inngår i tildelingsrunden med utlysning i 2025. Det legges til grunn at eventuelle hybride nettløsninger skal bygges, eies og drives av Statnett. Brevet varsler at departementet vil komme med ytterligere avklaringer i andre halvår av 2023, herunder om behovet for planlegging av andre nettløsninger for 2025-runden.

Som del av dette oppdraget jobber Statnett med sine partnere i andre nordsjøland for å vurdere samarbeid om det tekniske mulighetsrommet og fremtidig kraft- og nettbehov.

På denne bakgrunn anbefaler jeg at Stortinget ikke vedtar forslaget.

Med hilsen

Terje Aasland